

۱۷۶۹۸۹۵

کارآمدی فقہ سیاسیہ شیعه در عصر جهانے شدن

نویسنده:
- مهید کارگر شورکے

www.ketab.ir

کارگرو شور کی، حمید، ۱۳۴۴ -	سرشناسه:
کارآمدی فقه سیاسی شیعه در عصر جهانی شدن نویسنده حمید کارگرو کی	عنوان و نام پدیدآور:
تهران: عصر نوین، ۱۳۹۴.	مشخصات نشر:
ص ۱۰۵	مشخصات ظاهری:
۹۷۸۰۶۰۰۰۷۳۱۵۰۴۵۰۳ ریال: ۱۰۰۰۰۰	شابک:
فیبا	وضعیت فهرست نویسی:
علوم سیاسی (فقه)	موضوع:
جهانی شدن	موضوع:
اسلام و سیاست	موضوع:
BP۱۹۸/۶ /ع۸۰۲ ۱۳۹۴	رده بندی کنگره:
۲۹۷/۳۷۹	رده بندی دیوبی:
۴۰۴۶۲۰۵	شماره کتابشناسی ملی:

کارآمدی - سه سراسری شیعه در عصر جهانی شدن

نویسنده: حمید کارگرو

ویراستار: مهدی احمد لاری

صفحه آرای: محمد قائمی

طرح جلد: ندا محمدی

۱۰۵ صفحه وزیری

انتشارات عصر نوین

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

چاپ اول ۱۳۹۴

تمام حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلا و جزئاً به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب مولف ممنوع است.

آدرس: تهران، میدان فلسطین، خ ایتالیا، تقاطع طوس، شماره ۲۷، طبقه سوم، واحد سوم

تلفن: ۰۲۱-۸۹۷۰۹۳۱۰۷

فهرست

۸	مقدمه
۱۱	الزامات تئوریک افزایش کارآمدی فقه سیاسی شیعه
۱۲	۱-۱- ابعاد تعامل فقهاء شیعی با مسائل جدید در ایران بعد از انقلاب
۱۶	۱-۲- پیامدها و نتایج نظری تعامل مذکور برای تحولات فقه شیعه
۱۶	۱-۲-۱- تقویت قرآنت‌های عقل‌گرایانه از احکام شریعت
۱۷	۱-۲-۲- ارتقاء جایگاه سیره‌های عقلانی در فقه شیعی
۱۸	۱-۲-۳- احیاء جایگاه مصلحت اجتماعی در فقه سیاست شیعه
۲۱	۱-۲-۴- افزایش نقش دولت در تعیین مصادیق احکام شریعت
۵-۱-۱	ارتقاء جایگاه احکام حکومتی و نقش آن در تقویت قابلیت
۲۲	انعطاف‌پذیری احکام شرعی
۲۳	۱-۲-۶- ارتقاء جایگاه نقش زمان و مکان در اجتهاد در فقه شیعی
۲۶	۱-۳- عوامل پویایی فقه سیاسی شیعه
۲۸	۱-۴- ظهور نهادهای جدید متناظر
۳۰	۱-۵- چالش‌های فراروی فقه سیاسی شیعه در ایران پس از انقلاب
۳۱	۱-۶- حاصل سخن
۳۴	تاریخچه پژوهش
۳۴	۱-۲- جهانی شدن
۳۴	۱-۳- مفهوم جهانی شدن
۴۰	۱-۱-۱-۲- فزونی بانی سرعت انتقال اطلاعات
۴۰	۱-۱-۲- برداشته شدن مرزها
۴۱	۱-۱-۳- تعامل گسترده و پیچیده
۴۲	۱-۴- جهانی شدن و دین
۴۳	وضعیت فقه سیاسی نسبت به شرایط جهانی شدن
۴۴	۱-۲- برخورد انفعالی
۴۴	۱-۲-۱- دم فرو بستن در برابر تحولات
۴۴	۱-۲-۲- پرکار کردن خود با ایفای یک نقش سلبی
۴۵	گزینه دوم: برخورد فعال
۴۶	۱-۲-۵- فقه سیاسی شیعه
۴۷	۱-۳- دوره اول: معصومین (علیهم السلام)
۵۰	۱-۳-۲- دوره دوم فقه فردی

- ۵۲-۳-۳-۲- دوره سوم، عصر صفوی ۵۲
- ۵۵-۴-۳-۲- دوره چهارم، رکود فقه ۵۵
- ۵۶-۵-۳-۲- دوره پنجم، عصر بازسازی فقه ۵۶
- ۵۷-۶-۳-۲- دوره ششم، عصر تجلی فقه سیاسی شیعه ۵۷
- ۶۸-۴-۲- حاصل سخن ۶۸
- ۷۰- لزوم بازنگری و کارآمدی فقه سیاسی شیعه ۷۰
- ۷۰-۱-۳- لزوم بازنگری ۷۰
- ۷۱-۱-۱-۳- در عرصه موضوعات ۷۱
- ۷۲-۲-۱-۳- در عرصه نظامهای فقهی ۷۲
- ۷۴-۲-۳- کارآمدی فقه سیاسی شیعه ۷۴
- ۷۶-۱-۳- همگرایی درونی اجزای فقه سیاسی: همگرایی نظری ۷۶
- ۷۶-۳-۱-۲-۳- همگرایی در میان محصولات فقه و خروجی های آن: همگرایی عملی ۷۶
- ۷۷-۲-۲-۳- جهانی شدن در خدمت فقه سیاسی شیعه ۷۷
- ۷۸-۳-۲-۳- پتانسیل های فقه سیاسی ۷۸
- ۷۹-۳-۳- نگاهی به ناکارآمدی ها و نگرانی های وضع موجود ۷۹
- ۷۹-۱-۳-۳- وضعیت عمومی فقه و فقه ۷۹
- ۸۱-۲-۳-۳- ناکارآمدی وضع موجود برای تره گشایی فقهی نظام اسلامی ۸۱
- ۳-۳-۳- ضرورت تعامل نهاد اجتهاد با نظام اسلامی و گشودن
- ۸۳- گره های نظری حکومت ۸۳
- ۸۴-۴-۳-۳- تنگناهای موجود برای گشودن معضلات فقهی حکومت ۸۴
- ۸۴-۱-۴-۳-۳- بروز مسایل مستحدثه حکومتی ۸۴
- ۸۴-۲-۴-۳-۴- ناممکن بودن اجرای همه فتاوا در یک زمان ۸۴
- ۸۶-۴-۳- جهانی شدن و کارآمدی فقه سیاسی شیعه ۸۶
- ۸۸-۵-۳- جهانی شدن و ضرورت تحول ۸۸
- ۸۹-۱-۵-۳- نظام سیاسی سنتی ۸۹
- ۹۰-۲-۵-۳- نظام سیاسی جدید ۹۰
- ۹۰-۳-۵-۳- بازگشت به اجتهاد پویا ۹۰
- ۹۳- سخن پایانی ۹۳
- ۱۰۲- منابع ۱۰۲

مقدمه

"جهانی شدن" از جمله مسائل مهمی است که، اندیشه های سیاسی کشورهای در حال توسعه بویژه کشورهای اسلامی را با چالش های تحولات جدی مواجه ساخته است. جهانی شدن مجموعه ای از تحولاتی است که عرصه های نوناگون فرهنگ، سیاست و اقتصاد کشورهای جهان را در بر گرفته است و شناخت پدیده "جهانی شدن" برای کشورهای اسلامی که بر حفظ ارزش های فرهنگی و دینی خود اصرار دارند، بسیار مهم می باشد.

نوع واکنش اندیشه سیاسی اسلامی در مقابل جهانی شدن، بستگی زیادی به شکل فرهنگ، تاریخ و میزان تحولات اجتماعی و اقتصادی جوامع اسلامی دارد و در نتیجه، گسترده ای از انفعال مطلق تا ستیزه جویی را در بر میگیرد. با این حال تاثیرات پدیده جهانی شدن بر این فرایند فکری و سیر تحول اندیشه سیاسی در اسلام را می توان در اشکالی نظیر انفعال مطلق، ستیزه جویی مطلق و آمیزش و تاثیرپذیری متقابل مشاهده نمود.

از سوی دیگر یکی از مهمترین دستاوردهای انقلاب اسلامی، به قدرت رسیدن اسلام شیعی و وارد شدن فقهای شیعی به عرصه های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی برای تدوین الگوی نو سازی کشور بر اساس مبانی فقهی شیعی بود. این گروه از فقها و گروههای اسلام گرا ضرورتاً

می بایست مواضع و دیدگاه‌های فقهی و اسلامی خود را به صورت شفاف برای برنامه ریزی امور مختلف و اداره کشور تبیین و رابطه مناسبی را بین مذهب و نوسازی به عنوان دو نیاز مهم جامعه تعریف نمایند. به این ترتیب نظریه پردازی در مورد "حکومت اسلامی" و برآوردن نیازهای سیاسی جامعه پرشور ایرانی در اندیشه های فقهی سیاسی شیعه موضوع جدیدی بود که به آزمونی جدی برای کارآمدی فقه سیاسی شیعه مبدل شد.

این تحقیق درصدد آن است تا تاثیرات پدیده جهانی شدن را بر فقه سیاسی سنجیده و این مساله را بررسی نماید که در دنیای جهانی شده جدید که فشردگی زمان و مکان و افزایش ارتباطات، نوع حکمرانی و فرهنگی را بدنبال دارد، آیا فقه سیاسی شیعه می تواند با تحول پذیری مناسب و انطباق خود ارتقای خود را موجب گردد و مبنای مناسبی برای اداره سیاسی کشور قرار گیرد یا خیر.

گفتنی است با گذشت بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، موضوع کارآمدی نظام اسلامی، یکی از مساله های فقه سیاسی شیعه، یکی از مباحث مطرح و لازم در سطح جامعه امروز است. ضرورت کارآمدی فقه سیاسی شیعه را بایستی از پیامدهای مهم جهانی شدن دانست؛ واقعیتی که با گذر زمان، حد و پررنگی را از آن در کنار خود احساس می کنیم. درهم تنیده تر شدن مقوله های اصلی زندگی، مانند: اقتصاد، سیاست و فرهنگ، زنگهای دورانی نو را به صدا درآورده اند؛ دورانی که با بر توانایی های گسترده ارتباطی، حوزه های مختلف زندگی بشری را از وضعیت سنتی ریستر بر اندازا و به صورت خودکفا، به وضعیت جهانی شده زیست جمعی و مشترک سوق می دهد. شکل گیری این پدیده، چهره ای متفاوت از جهان را ترسیم می کند؛ چهره ای که در آن، انتظار از یک نظام و منظومه فکری، با گذشته فرق دارد.

بر این اساس در این تحقیق خاطر نشان می شود هرچند فقه سیاسی شیعه در عرصه های نظریه پردازی و ارایه نظام، گام های آغازین را برداشته است، اما تا رسیدن به نقطه مطلوب راهی دراز در پیش دارد. در این زمینه باید بیش از پیش به دو ساحت بایسته آینده بودگی یعنی نظریه پردازی و ارایه نظام توجه کرد. که در همین رابطه توجه به مقوله اجتهاد پویا و درک مقتضیات زمان و مکان ضروری می نماید.

به همین ترتیب می توان گفت فقه سیاسی شیعه نیز با توجه به الگوی سیاسی جدید محتاج بازنگری و نگاه دوباره به مختصات مشترک نظام های سیاسی رایج است. این خصایص مشترک عبارتند از: مشارکت جویی، قانون گرایی و نهاد محوری، تفکیک یا استقلال قوا و پذیرش مرزهای ملی و سرزمینی. اینها موضوعاتی هستند که فقه سیاسی شیعه در مواجهه با جهانی شدن می بایست بدان پاسخ گوید.

امید آن که پژوهش حاضر مورد پسند استادان، دانشجویان و پژوهشگران محترم قرار گیرد و از آن جا که هیچ گلی بی خار نیست، با انتقادهای، نظرها و پیشنهادهای خود، بنده را در رفع کاستی های این پژوهش یاری نمایند.

و من الله التوفیق